

ТАШАББУСҲОИ ҶАҶОНИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ БАҶРИ РУШДИ УСТУВОРИ ИНСОНИЯТ.

Тоҷикистон давоми беш аз 31 соли соҳибистиклолӣ дар соҳаҳои мухталиф ба натиҷаҳои назаррас ноил гардида, дар байни давлатҳои мутараққии олам мақоми шоиста касб намуд ва феълан ҳамчун мамлакати дар ҳоли рушду тавсеа ва ташаббускор эътироф гардидааст.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳанӯз чандсолаҳо муқаддам набзи ҷаҳони муосирро дарк карда, ба ташаббусҳои ҷиддӣ иқдом намуданд, то ҷомеаи ҷаҳонӣ ба мушкилоти пешомада бетараф набошад.

Шурӯъ аз соли 2000 инҷониб бо ташаббуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид 7 қатънома вобаста ба ҳалли масъалаҳои об қабул намуд, ки ин иқдоми бузург дар боло рафтани нуфузу эътибори байналмилалӣ Тоҷикистон заминаҳои мусоид фарҳам овард.

Аз ҷумла, соли 2003 «Соли байналмилалӣ оби тоза», солҳои 2005 – 2015 Даҳсолаи байналмилалӣ амалиёти «Об барои ҳаёт», «Соли 2013- Соли байналмилалӣ ҳамкорӣ дар соҳаи об», солҳои 2018 – 2028 Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор» ва ниҳоят, 14 декабри соли 2022 аз ҷониби Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид эълон гардидани соли 2025 ҳамчун «Соли байналмилалӣ ҳифзи пиряхҳо» ва дар рӯйхати ҷашнвораҳои байналмилалӣ ворид гардидани санаи 21 март ҳамчун «Рӯзи ҷаҳонии пиряхҳо» аз муҳимтарин иқдомоти ҷаҳонии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор мераванд. Аз ҳамин хотир ҷомеаи байналмилалӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба ҳайси поягузори ҳамаи ташаббусу иқдомҳои байналмилалӣ дар соҳаи об эътироф кардааст.

Дар ҳазорҳо рӯзномаву маҷалла, радиову телевизион, сомонаҳои интернетӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ аз иқдомҳои башардӯстонаи Роҳбари давлати Тоҷикистон ситоиш карда, хулоса намудаанд, ки ташаббусҳои Президенти Тоҷикистон дар соҳаи об, пеш аз ҳама, ба таҳкими ҳамкорӣ ва танзими муносибатҳо дар ин соҳаи ҳаётан муҳим нигаронида шуда, назари навро дар самти истифодаи захираҳои об дар минтақа ва ҷаҳон талқин менамояд ва барои ноил шудан ба ҳадафҳои рушди устувор заминаи пойдор мегузорад. Шарҳу тавзеҳ ва иқтибоси андешаҳои баёнгардида вобаста ба ин масъала дар як мақола аз имкон берун буда, пажӯҳиш ва таҳқиқи мукамалро тақозо менамояд.

Ташаббусҳои ҷаҳонии Тоҷикистон дар соҳаи об ҳамеша мавриди дастгирии ҷомеаи байналмилалӣ қарор гирифтаанд, ки ин амр дар болоравӣ ва афзудани обрӯву эътибори Тоҷикистон дар сатҳи ҷаҳонӣ нақши муҳим бозидааст.

Ин аст, ки имрӯз баррасии тамоми масъалаҳои марбут ба мудирияти захираҳои об, тарҳрезии талошҳои байналмилалӣ барои ҳалли мушкилоти таъмини дастрасии ҳамагонӣ ба оби тозаи ошомиданӣ ва роҳандозии ҳамкорӣ дар ҳама сатҳҳо бо иштироки фаъоли Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешаванд.

Таъкид кардан бамаврид аст, ки дар рафти татбиқи ташаббусҳои ҷаҳонии Тоҷикистон шаҳри Душанбе маркази ҷаҳонӣ оид ба баррасии масъалаҳои марбут ба об эътироф гардидааст.

Дар натиҷаи чорабиниҳои баргузоргардида роҳҳо ва механизмҳои ҳалли масъалаҳои муҳими марбут ба захираҳои об муайян гардида, муколамаҳо миёни тасмимгирандагон ва истифодабарандагони об дар ҳама сатҳҳо мустаҳкам шуданд. Баргузор шудани чандин нишаст, конференсияҳои байналмилалӣ ва симпозиумҳои бо қарорҳои Маҷмаи Умумии СММ тасдиқшуда на танҳо барои муаррифии Тоҷикистон, захираҳои бойи табиӣ он, мардуми куҳанбунёд ва фарҳанги мамлакат мусоидат намуд, балки тоҷиконро ҳамчун мардуми меҳнатдӯсту созанда, ки дар шароити амну субот зиндагӣ доранд, ба оламиён муаррифӣ кард.

Масъалаи бо об таъмин намудани аҳоли дар саросари дунё ба мушкилоти хеле ҳам ҷиддӣ табдил ёфта истодааст. Аксари кишварҳои дунё сол аз сол ба зарурати қабули қарорҳо ва тасмимҳои ҷиддӣ дар масъалаи тақсими об бо назардошти манфиатҳои ҳамаи истифодабарандагон ва бахшҳои иқтисодии барои об рақобаткунанда рӯ ба рӯ мешаванд.

Ҳуҷҷатҳои тасдиқшуда бо далел ва рақамҳое, ки СММ интишор намудааст, наметавонанд моро бетараф гузоранд. Зеро ҳар рӯз ҳазорон кӯдак аз беморихое, ки ба об вобастаагӣ доранд, мефавтанд. Миллионҳо нафар оби ифлосро истеъмол менамоянд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти афзун гардидани таваҷҷуҳи ҷомеаи ҷаҳонӣ ба масъалаҳои об ва муҳимияти захираҳои обӣ барои ноил гардидан ба рушди устувор масъалаҳоро вобаста ба об дар рӯзномаи ҷаҳонӣ тавсеа мебахшад.

Маҳз бо ҳамин мақсад ташаббусҳои созандаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба об дар сатҳи ҷаҳонӣ ба роҳ монда шудаанд. Ҳадафи ташаббусҳои Тоҷикистон дар ин раванд таъкиди зарурати ҳалли масъалаҳои вобаста ба об ҳамчун ҳастии ҳаёт ва рушди устувори инсоният аст.

Идоракунии оқилонаи захираҳои об ба таҳкими сулҳ, ҳамкорӣ ва муносибатҳои дӯстонаи байни кишварҳо ва мардумони он дар асоси принципҳои адолат ва баробарӣ мусоидат мекунад. Тоҷикистон дар ин бахш худ давлати намуна мебошад, ки манфиатҳои кишварҳои ҳамсоя, аз ҷумла кишварҳои поёнобро ҳамеша ба инobat гирифтааст.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар маросими ифтитоҳи конференсияи байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмилалӣ амалиёт «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028» зимни суҳанронӣ таъкид намуда буданд, ки «тамоюли афзоиши аҳоли ва ниёзмандӣ ба захираҳои об дар назди мо вазифаҳои нави маҷмӯӣ мегузорад. Дар ҷаҳон талабот ба захираҳои об бо суръати баланд афзоиш меёбад ва ин, дар навбати худ, боиси шиддат гирифтани муносибатҳо байни соҳаҳои иқтисод мегардад. Шиддати рақобат барои дастрасӣ ба захираҳои об дар шароити афзоиши камбуди об метавонад ҳатто дар дохили як кишвар пайомадҳои манфӣ ба бор орад. Маҳз ҳамин ду омил – тағйироти глобалии иқлим ва афзоиши демографӣ – ҷаҳорҷӯба ва имконотро барои иқдоми мо муайян хоҳанд кард».

Ташаббуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид ҷонибдорӣ намуда, ҳанӯз 21 декабри соли 2016 солҳои 2018 — 2028 – ро ҳамчун Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор» қабул намуд, имрӯз дар ҳалли мушкилоти мавҷуда ва татбиқи иқдомҳои судманд заминаи мусоиде фароҳам овардааст.

Ҳадафи асосии эълон намудани Даҳсола- ин мусоидат ба талошҳои ҷомеаи байналмилалӣ ҷиҳати иҷрои уҳдадориҳои нави байналмилалӣ марбут ба об буд.

Натиҷаҳо ва дастовардҳои Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои ҳаёт» дар миқёси ҷаҳон аз тарафи ҷомеаи ҷаҳонӣ мусбат ва назаррас баҳогузорӣ шудаанд. Аз ҷумла, маҳз ба шарофати ин даҳсола дар минтақаҳои гуногуни ҷаҳон аҳолии ба оби тоза ошомиданӣ дастрасинадошта тақрибан то 700 миллион нафар коҳиш дода шуд. Вобаста ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд таъкид намуд, ки дар доираи даҳсолаи мазкур 1,648 миллиард доллари ШМА сармояи дохилӣ хориҷӣ ба соҳаи обу энергетика ҷалб карда шуд, ки дар натиҷа тақрибан 1,5 миллион аҳолии мамлакат ба оби тоза ошомиданӣ дастрасӣ пайдо намуд.

Ҳарчанд дар чорҷӯбаи Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола доир ба ҳалли масъалаҳои об ва ташаббусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешрафти муайяне ба даст омадааст, вале дар миқёси ҷаҳон ҳанӯз тақрибан аз 750 миллион то 1 миллиард нафар аҳоли аз норасоии оби ошомиданӣ танқисӣ мекашад.

Вобаста ба эълон гардидани соли 2025 ҳамчун «Соли байналмилалӣ ҳифзи пиряхҳо» ва дар рӯйхати ҷашнвораҳои байналмилалӣ ворид шудани санаи 21 март

ҳамчун «Рӯзи ҷаҳонии пирияхҳо» аз ҷониби Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид, дар ҳалли мушкилоту муаммоҳои ҷомеаи ҷаҳонӣ ва аҳолии сайёра таҳаввулоту мусбат ва натиҷаҳои умедбахшро ба миён хоҳад овард. Ба ибораи Президенти маҳбубамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, «қабули ин қатънома дар миқёси ҷаҳон иқдоми муҳим ва таърихӣ буда, тавассути он ҷомеаи ҷаҳонӣ имкон пайдо мекунад, ки барои ҳифзи бузургтарин манбаъҳои оби ошомиданӣ тадбирҳои муштаракӣ зарурӣ андешад».

Пешбинӣ шудааст, ки дар асоси ин тадбири бузурги сатҳи ҷаҳонӣ дар ҷаҳорҷӯби Созмони Милали Муттаҳид Фонди мақсадноки байналмилалӣ оид ба масъалаҳои ҳифзи пирияхҳо таъсис ёфта, вобаста ба ин мавзӯ соли 2025 дар шаҳри Душанбе конференсияи сатҳи баланди Созмони Милали Муттаҳид баргузор гардад.

Бояд таъкид намуд, ки маҳз дар партави ташаббусҳои ҷаҳонии Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар соҳаи об батадриҷ мафҳуми дипломатияи об ба сатҳи амалӣ баромадааст. Ин нукта ба ҷаҳонӣ собит шуд, ки ғояи дипломатияи об аз фаҳмиши анъанавӣ ё классикии он фарқ дошта, роҳандозии технологияҳои нави гуфтушунидеро тақозо мекунад, ки ба анҷоми муваффақонаи ихтилофу муноқишаҳо оид ба идора ва истифодаи захираҳои оби дарёҳои фаромиллӣ мусоидат намоянд.

Дар баробари ин дар симои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон давлати мо ҳамчун иштирокчи комилҳуқуқи ҷомеаи байналмилалӣ ва поягузори иқдомҳои байналмилалӣ дар соҳаи об аз ҷониби ҷомеаи байналмилалӣ шинохта шуд ва боиси болоравии обрӯву эътибори Тоҷикистон дар сатҳи ҷаҳонӣ гардидааст.

Имрӯз ҳама гуна чораҷӯӣ ва ҷустуҷӯи ҳалли тамоми масъалаҳои марбут ба об, ҳалли мушкилоти таъмини ҳамагон бо оби тоза ва ҳамкориҳои байналмилалӣ вобаста ба масъалаҳои об бо иштироки фаъоли Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

Тоҷикистон, ки дар миқёси байналмилалӣ ташаббускори фаъол ва пешбари ҳалли масъалаҳои марбут ба об мебошад, минбаъд низ ҷонибдори истифодаи самараноки захираҳои об хоҳад буд.

Тоҷикистон давлати захираҳои бузурги обӣ ва «энергияи сабз» мебошад. Иқтидори гидроэнергетикӣ Тоҷикистон 527 миллиард кВт/соат арзёбӣ мешавад, ки се маротиба бештар аз истеъмоли феълии неруи барқӣ кишварҳои Осӣи Марказӣ мебошад. Бо истифода аз ин неруи бузурги гидроэнергетикӣ дар шароити муосир тақрибан 17-18 миллиард кВт/соат неруи барқ тавлид карда мешавад, ки тақрибан 3 дарсади иқтидори мавҷударо ташкил медиҳад.

Ноил гардидан ба истиқлоли пурраи энергетикӣ мамлакат тавассути анҷом додани соҳтмони Неругоҳи барқӣ обии «Роғун» ва мусоидат ба истифодаи самараноки манбаъҳои барқароршавандаи «энергияи сабз» аз ҷумлаи ҳадафҳои асосии мо барои оянда аст.

Истифода аз ин имконияти бузурги обӣ моро ба ҳадафи чоруми стратегии давлат, яъне саноатикунони босуръати иқтисодиёт шарафёб хоҳад кард.

Ҳукумати Тоҷикистон зери роҳбарии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баҳри истифодаи самараноки захираҳои обӣ дар рушди иқтисодиёти мамлакат ва баланд бардоштани рифоҳи мардум пайваستا саъю талош меварзад.

Об ва манбаъҳои он, аз ҷумла пирияхҳо, ки манбаи асосии оби ошомиданӣ мебошанд, чун мояи асосии мавҷудияти инсон ҳамеша ва дар ҳама маврид бояд сарфакорона истифода бурда шаванд.

Ҳамаи он чорабиниҳои глобалие, ки дар сар то сари ҷаҳон дар асри нав барои ҳалли мушкилоти вобаста ба об ҷараён доранд, дар таҳкими фаҳму дарки аҳамияти об барои рушди иҷтимоиву иқтисодӣ, ҳифзи экологӣ ва таъмини сулҳу субот саҳми муносиб гузошта истодааст. Ин ҳама тавачҷуҳ ба об моро водор месозад, ки баҳри сарфаю истифодаи оқилонаи обу энергия, мубориза алайҳи биёбоншавӣ ва ҳифзи муҳити зист, мониторинги обшавии пирияхҳо, истифодаи захираҳои оби тозаи ошомиданӣ, беҳдошти вазъи экологӣ ва татбиқи ташаббусҳои ҷаҳонии Тоҷикистон дар соҳаи об, ки дар

барномаҳои Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон низ дар ҳафтаанд, ҳамеша
масъулият эҳсос намуда, дар иҷрои ин ташаббусҳо ҳамеша пешсаф бошем.

Муовини якуми Раиси Ҳизби Халқии
Демократии Тоҷикистон
Абдуҷаббор Азизӣ

Манбаъ: /АМИТ «Ховар»/.